

УДК 373.3.015.31:159.955

DOI 10.31654/2663-4902-2026-PP-2-148-157

Самоїленко О. В.

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки, початкової освіти,
психології та менеджменту
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
samoilenko.ov@ndu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-2622-3064>

**ІНТЕГРАЦІЯ НЕЙРОПЕДАГОГІЧНОГО ПІДХОДУ
В МЕТОДИКУ НАВЧАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ І ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ
ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ**

У статті досліджено інтеграцію нейропедагогічного підходу в методику навчання соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі в початковій школі. Актуальність зумовлена вимогами Нової української школи, орієнтацією на розвиток особистості, соціально-емоційного інтелекту та здоров'язбережувальної поведінки учнів. Метою є обґрунтування методичної моделі інтеграції нейропедагогіки та визначення її потенціалу для розвитку саморегуляції, соціальної взаємодії й відповідальної поведінки молодших школярів. Висвітлено вплив нейропедагогічних стратегій на увагу, пам'ять, мислення та мотивацію, окреслено ефективність діяльнісних і мультисенсорних методів. Доведено, що нейропедагогічний підхід сприяє оптимізації освітнього процесу, формуванню здорового способу життя та безпечної поведінки.

Ключові слова: нейропедагогіка, нейропедагогічний підхід, соціальна та здоров'язбережувальна освітня галузь, когнітивне перевантаження, соціально-емоційний інтелект, здоров'язбереження, вчитель початкових класів, Нова українська школа.

Постановка проблеми. Трансформаційні процеси в освіті, пов'язані з реалізацією концепції Нової української школи, зумовлюють необхідність оновлення методологічних і методичних засад навчання соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі. У пріоритеті освітньої політики перебуває формування життєвих компетентностей, розвиток соціально-емоційної зрілості, відповідального ставлення до власного здоров'я, здатності до саморегуляції та безпечної поведінки. Водночас, традиційні підходи до організації навчання соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі не повною мірою враховують психофізіологічні та когнітивні особливості розвитку молодших школярів, що може негативно впливати на результативність освітнього процесу.

Одним із інноваційних напрямів розвитку сучасної педагогічної теорії та освітньої практики є нейронавчання, або нейропедагогіка (англ. Neuro pedagogy, Educational neuroscience), що сформувалася на перетині педагогіки, нейронаук і когнітивної психології. Зазначений напрям спирається на результати досліджень у галузях нейроанатомії, нейрофізіології, нейрохімії, нейроімунології, нейропсихології та диференціальної психофізіології, орієнтуючись на узгодження освітніх технологій із закономірностями функціонування мозку, особливостями пізнавальної діяльності та емоційного розвитку здобувачів освіти [7].

У сучасному науковому дискурсі нейропедагогіка розглядається як перспективний напрям педагогічних досліджень, що дає змогу науково обґрунтувати вплив нейрокогнітивних механізмів – уваги, пам'яті, емоцій, мотивації та саморегуляції – на результативність навчання, урахування яких в організації освітнього процесу створює

передумови для оптимізації навчального навантаження, підвищення пізнавальної активності і запобігання когнітивному перевантаженню учнів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз сучасних досліджень засвідчує, що нейропедагогіка формується як міждисциплінарний напрям, який інтегрує досягнення педагогіки, психології та нейронаук з метою оптимізації освітнього процесу. У вітчизняному науковому дискурсі зазначена проблематика представлена у працях П. Бородича, О. Вознюк [1, с. 19–27], Т. Голуб [2, с. 34–38], І. Зязюна [5, с. 17–21], О. Ільяш [3, с. 359–361], Т. Ковальової, Т. Коробкіної, Н. Дашенкової [6], І. Ясюк [12, с. 193–201] та ін., у яких обґрунтовується доцільність урахування закономірностей функціонування мозку в організації навчання. Узагальнення цих підходів дозволяє констатувати, що нейропедагогіка розглядається не лише як теоретичний конструкт, а як практикоорієнтований інструмент підвищення ефективності навчання, зниження когнітивного перевантаження та підтримки емоційного благополуччя учнів.

Зауважимо, що вітчизняні дослідження демонструють зміщення акценту від опису сутності нейропедагогіки до конкретизації педагогічних умов її реалізації. Зокрема, виділяються такі домінуючі напрями: по-перше, узгодження методів навчання з когнітивними процесами (керування увагою, дозування інформації, використання візуальних і повторювальних стратегій); по-друге, обґрунтування ролі мотиваційних механізмів, що ґрунтуються на позитивному підкріпленні, автономії та соціальній підтримці; по-третє, дослідження емоційної безпеки як передумови ефективного навчання. Водночас ці напрацювання здебільшого мають фрагментарний характер і недостатньо інтегровані у цілісні методичні моделі для початкової школи.

У контексті реформування освіти та впровадження концепції Нової української школи нейропедагогіка розглядається як ресурс забезпечення компетентнісного навчання. Встановлено, що ефективність освітнього процесу визначається не лише змістовим наповненням, а й організацією навчальної діяльності, зокрема створенням умов для поступового ускладнення завдань, підтримки уваги, емоційної стабільності та взаємодії учнів без перевантаження. У цьому аспекті нейропедагогічний підхід набуває значення інструменту формування саморегуляції, культури навчання та відповідальної поведінки [6].

Слід зазначити, що в зарубіжному науковому просторі нейропедагогічний підхід отримав системне обґрунтування у працях Е. Єнсена (E. Jensen), Л. Маккончі (L. McConchie), А. Малиски (A. Małyska), М. Шпітцера (M. Spitzer), Д. Іґлмена (D. Eagleman), М. Вольф (M. Wolf), А. Прен (A. Prehn) та ін. У дослідженнях вказаних авторів доведено необхідність узгодження педагогічних стратегій із нейрофізіологічними механізмами пам'яті, уваги, мотивації та емоційного розвитку, що дозволяє підвищити результативність навчання.

Зокрема, Е. Єнсен (E. Jensen) і Л. Маккончі (L. McConchie) акцентують на доцільності побудови освітнього процесу з урахуванням активності мозку та значення емоційного компонента навчання [15]. А. Малиска (A. Małyska) розглядає нейропластичність як ключовий механізм засвоєння знань, що забезпечується через різноманітні види пізнавальної діяльності [16, с. 45–49]. М. Шпітцер (M. Spitzer) обґрунтовує взаємозв'язок навчання та формування нейронних зв'язків, а також підкреслює значення емоційно-мотиваційних чинників [18]. Д. Іґлмен (D. Eagleman) акцентує увагу на ролі досвіду та діяльності як основи когнітивного розвитку [14].

Окремий напрям становлять дослідження соціально-емоційного навчання, у межах якого М. Вольф (M. Wolf) доводить взаємозв'язок когнітивних і емоційних процесів [17], а А. Прен (A. Prehn) обґрунтовує значення емоційно безпечного освітнього середовища для розвитку саморегуляції та навчальної мотивації [13]. Таким чином, у зарубіжному дискурсі нейропедагогіка інтегрується з підходами, орієнтованими на розвиток «soft skills» та цілісного розвитку особистості.

Разом із тим, порівняльний аналіз свідчить про наявність наукової прогалини, пов'язаної з недостатньою розробленістю методичних аспектів інтеграції нейропедагогічного підходу у зміст соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі в початковій школі. Зокрема, потребують уточнення педагогічні умови формування життєвих компетентностей, механізми розвитку емоційної саморегуляції та методи профілактики когнітивного перевантаження учнів.

Отже, сучасний стан дослідження проблеми характеризується наявністю теоретичних передумов і окремих практичних напрацювань, однак потребує подальшої систематизації, методичного узагальнення та розроблення цілісних моделей інтеграції нейропедагогіки в освітній процес початкової школи.

Мета статті – теоретичний аналіз засад інтеграції нейропедагогічного підходу в методикку навчання соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі, розробка та наукове обґрунтування методичної моделі її реалізації в початковій школі, а також визначення потенціалу нейропедагогіки щодо формування ціннісного ставлення до здоров'я, розвитку соціальної взаємодії, емоційної саморегуляції та відповідальної поведінки молодших школярів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нейропедагогічний підхід у навчанні соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі в початковій школі набуває особливої значущості, оскільки ґрунтується на врахуванні закономірностей функціонування мозку та особливостей психоемоційного розвитку дитини. Його застосування сприяє формуванню культури здоров'я, утвердженню ціннісного ставлення до власного здоров'я, розвитку емоційної врівноваженості та відповідальної поведінки.

Орієнтація освітнього процесу на нейропедагогічні засади передбачає використання таких організаційних і методичних рішень, що враховують вікові особливості пізнавальної діяльності молодших школярів, підтримують психологічний комфорт і сприяють розвитку навичок саморегуляції й конструктивної взаємодії. Водночас урахування нейрокогнітивних механізмів навчання дає можливість раціонально дозувати навчальне навантаження, урізноманітнювати види діяльності на уроці та запобігати когнітивному перевантаженню учнів [11, с. 38–45].

Під когнітивним перевантаженням учнів у сучасних педагогічних дослідженнях розуміють стан надмірного інтелектуального напруження, що виникає тоді, коли обсяг або складність навчальної інформації перевищує можливості її ефективного опрацювання робочою пам'яттю. Такий стан знижує рівень розуміння навчального матеріалу, ускладнює формування стійких знань і може супроводжуватися зростанням емоційної напруги та втоми [19]. Серед основних причин виникнення когнітивного перевантаження слід вказати інформаційну перенасиченість уроків, недостатнє дозування навчального матеріалу, домінування однотипних завдань репродуктивного характеру, обмежену зміну видів діяльності, неврахування індивідуальних пізнавальних можливостей дітей, а також тривале використання цифрових засобів без педагогічно доцільного регулювання [4, с. 1173–1182].

Структурно когнітивне перевантаження проявляється через поєднання кількох взаємопов'язаних компонентів – інформаційного, пізнавального, емоційного та поведінкового.

Інформаційний компонент когнітивного навантаження зумовлений надмірним обсягом навчальної інформації, що пропонується учням у межах чітко регламентованого часово-організаційного ресурсу уроку. Зокрема, у процесі вивчення теми безпечної поведінки педагог може інтегрувати різноманітні змістові блоки: правила безпечної поведінки на дорозі, в інформаційному просторі, норми користування цифровими пристроями, а також основи здорового харчування. Концентрація значної кількості нових понять і рекомендацій в одному навчальному епізоді перевищує можливості робочої пам'яті молодших школярів, що ускладнює процеси осмислення, кодування та довготривалого збереження інформації. У зв'язку з цим актуалізується

необхідність оптимізації змісту навчального матеріалу шляхом його логічного структурування, поетапного подання та дидактично доцільного дозування.

Пізнавальний компонент пов'язаний зі складністю опрацювання інформації та необхідністю виконання кількох мисленнєвих дій одночасно. Наприклад, під час роботи з навчальною ситуацією учням пропонується проаналізувати поведінку персонажа, визначити, які правила здорового способу життя він порушив і запропонувати правильний варіант алгоритму дій. Якщо завдання містить занадто багато умов або потребує складних міркувань, частина учнів може втрачати логіку аналізу.

Емоційний компонент когнітивного навантаження проявляється у виникненні тривожності, хвилювання або невпевненості в ситуаціях, коли учні не повною мірою розуміють зміст завдання або не встигають виконати його в темпі класу. Такі стани знижують рівень пізнавальної активності та ускладнюють залучення до навчальної діяльності. Наприклад, під час обговорення ситуацій булінгу чи міжособистісного конфлікту в учнівському колективі окремі школярі можуть переживати підвищене емоційне напруження, побоюватися висловлювати власну думку або допустити помилку у відповіді. Водночас особливої уваги потребують випадки, коли учень ідентифікує описані ситуації з власним досвідом і розпізнає ознаки булінгу по відношенню до себе, що може посилювати внутрішню тривожність, почуття вразливості та психологічний дискомфорт. У зв'язку з цим важливим є створення безпечного освітнього середовища, емоційна підтримка учнів та педагогічно виважене моделювання обговорюваних ситуацій [10, с. 197–204].

Поведінковий компонент проявляється у зниженні активності та концентрації уваги учнів під час навчальної діяльності. На уроці це може виявлятися в тому, що учні починають відволікатися під час тривалого обговорення правил здорового способу життя, менше залучаються до групової роботи або виконують запропоновані завдання формально, без достатнього осмислення. Подібні прояви пояснюються положеннями теорії когнітивного навантаження, згідно з якою ефективність навчання значною мірою залежить від співвідношення між складністю навчального матеріалу та можливостями робочої пам'яті учнів.

Реформа Нової української школи приділяє багато уваги формуванню навичок здорового способу життя і створенню умов для фізичного й психоемоційного розвитку учнів. Це особливо важливо для дітей молодшого шкільного віку. Короткі фізичні вправи у ході уроку чи на перервах, руханки посідають чільне місце в освітньому процесі НУШ, адже стимулюють регуляцію й контроль психічної діяльності, моторні навички, зорове, слухове, просторове сприйняття тощо [4, С. 1173–1182].

Отже, з огляду на зазначене, особливої актуальності набуває питання інтеграції нейропедагогічного підходу в методику навчання соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі в початковій школі. Це передбачає не лише оновлення змісту освіти, а й переосмислення форм, методів і засобів організації освітнього процесу з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей розвитку молодших школярів.

Таким чином, інтеграція нейропедагогічного підходу спрямована на створення умов для гармонійного розвитку когнітивної, емоційної та соціальної сфер особистості дитини, формування здатності до усвідомленого вибору здорового способу життя, саморегуляції, відповідальної поведінки та конструктивної взаємодії з іншими. Важливого значення при цьому набуває створення відповідного здоров'язбережувального освітнього середовища, як системи педагогічних принципів, організаційних і психолого-педагогічних умов, що забезпечують збереження і зміцнення фізичного, психічного та соціального здоров'я учнів. Таке середовище передбачає емоційну безпеку, підтримувальну атмосферу взаємодії, дотримання оптимального режиму навчальної діяльності, чергування видів активності, використання рухових, ігрових і рефлексивних практик, що сприяють зниженню психоемоційного напруження. Урахування нейропсихологічних особливостей розвитку молодших школярів в організації освітнього процесу сприяє підвищенню їхньої пізнавальної активності,

формуванню позитивної мотивації до навчання та розвитку соціально-емоційного інтелекту [11, с. 38–45].

На нашу думку, інтеграція нейропедагогічних підходів в освітній процес початкової ланки освіти можлива за умов дотримання таких принципів:

1. Принцип емоційної безпеки та підтримки: ефективність засвоєння знань і формування життєвих навичок значною мірою залежить від емоційного стану дитини. Адже створення психологічно комфортного середовища, атмосфери довіри та прийняття сприяє активізації когнітивних процесів, зниженню рівня тривожності.

2. Принцип цілісного розвитку особистості: навчання має забезпечувати інтеграцію когнітивного, емоційного, соціального та фізичного розвитку.

3. Принцип діяльній та практичній спрямованості: засвоєння соціальних і здоров'язбережувальних знань є більш ефективним за умов активної діяльності учнів, використання рольових ігор, моделювання життєвих ситуацій, проєктної та дослідницької роботи.

4. Принцип індивідуалізації та варіативності: врахування індивідуальних особливостей розвитку, сприйняття, типів мислення.

5. Принцип сенсорної та рухової активності: чергування інтелектуальної, фізичної та творчої діяльності позитивно впливає на функціонування мозку, сприяє розвитку уваги, пам'яті та емоційної саморегуляції.

6. Принцип соціальної взаємодії та співпраці: формування емпатії, відповідальності, умінь працювати в команді та уникати конфліктів.

7. Принцип рефлексії та саморегуляції: розвиток здатності аналізувати власні емоції, поведінку та результати діяльності сприяє формуванню усвідомленого ставлення до здорового способу життя.

Теоретичні засади інтеграції нейропедагогіки базуються на положеннях про пластичність мозку, значення емоційного стану у навчанні, роль мотивації та діяльній підходу. Вона передбачає врахування індивідуальних темпів розвитку, сенсорних особливостей, соціального досвіду дитини. Особливого значення набуває принцип цілісності розвитку, що передбачає комплексну інтеграцію основних компонентів навчання. Це відповідає сучасним підходам до формування ключових компетентностей, зокрема соціальної, громадянської та здоров'язбережувальної. У свою чергу, концепція соціально-емоційного навчання розглядається як ключовий механізм формування здоров'язбережувальної компетентності, розвитку емпатії та самоконтролю [10, с. 197–204].

На нашу думку, методична модель інтеграції нейропедагогічних підходів у навчання соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі в початковій школі – це цілісна система, що поєднує мету, зміст, педагогічні підходи, технології та результати освітньої діяльності. Її реалізація повинна бути спрямована на створення умов для формування соціальної та здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів з урахуванням закономірностей розвитку мозку, емоційно-вольової сфери та індивідуальних особливостей пізнавальної діяльності.

Мета вказаної методичної моделі – забезпечення гармонійного розвитку особистості учнів початкових класів шляхом формування усвідомленого ставлення до власного здоров'я, здатності до саморегуляції, безпечної поведінки, ефективної комунікації та конструктивної взаємодії. У межах зазначеної мети, особлива увага повинна приділятися розвитку емоційної регуляції, внутрішньої мотивації до здорового способу життя, відповідальності за власне здоров'я та здоров'я рідних, навичок співпраці та здатності до рефлексії.

Теоретико-методологічне підґрунтя моделі становитимуть компетентнісний, діяльній та особистісно орієнтований підходи, що забезпечують спрямованість освітнього процесу на формування життєвих умінь і досвіду соціальної взаємодії.

Змістовий блок моделі передбачає інтеграцію знань і практичного досвіду, спрямованого на формування культури здоров'я, розвиток соціально-емоційної

сфери, профілактику психоемоційного напруження, опанування правил безпечної поведінки у різних життєвих ситуаціях. У центрі уваги перебуває розвиток життєвих компетентностей, що забезпечує здатність учнів застосовувати отримані знання у повсякденній діяльності.

Організаційно-технологічний блок передбачає використання інтерактивних методів навчання, що стимулюють інтерес, активність і залученість учнів до освітнього процесу. Ефективними є кооперативні форми роботи, рольові та ситуаційні ігри, тренінгові вправи, дискусії, рефлексивні практики, а також рухові та релаксаційні паузи, які сприяють зниженню когнітивного навантаження та підтриманню психоемоційного благополуччя. Особливе значення має створення освітнього середовища, що забезпечує емоційну безпеку, підтримку та позитивну взаємодію.

Результативність реалізації моделі має проявлятися в підвищенні навчальної мотивації, розвитку соціально-емоційної сфери, сформованості здоров'язбережувальної поведінки, зниженні рівня тривожності та напруження, а також у підвищенні готовності учнів до відповідальної поведінки у повсякденному житті. Запропонована модель сприятиме формуванню цілісного підходу до навчання соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі та відповідатиме сучасним вимогам компетентнісної освіти і принципам гуманізації освітнього процесу.

Таким чином, педагогічними умовами реалізації мають бути:

1. Підготовка вчителя до застосування нейронаукових знань у професійній діяльності – одна з ключових педагогічних умов. Сучасний педагог повинен володіти базовими уявленнями про особливості функціонування мозку дитини, процеси пам'яті, уваги, мислення, емоційної регуляції та мотивації, що дозволяє оптимізувати навчальне навантаження та запобігати когнітивному перевантаженню учнів [8].

Важливим аспектом є формування у майбутніх і практикуючих учителів початкових класів нейропедагогічної компетентності, яка передбачає здатність:

- планувати та організовувати освітній процес із урахуванням вікових і психофізіологічних особливостей молодших школярів;
- застосовувати діяльнісні, інтерактивні та емоційно забарвлені методи навчання;
- використовувати технології активізації уваги, розвитку пам'яті, креативного та критичного мислення;
- створювати позитивний психологічний клімат і підтримувати емоційне благополуччя учнів.

Підготовка вчителя початкових класів до інтеграції нейропедагогічних підходів має здійснюватися на рівні закладів вищої освіти, курсів підвищення кваліфікації, самоосвіти, участі в тренінгах, професійних спільнотах, освітніх проєктах. Особливого значення набуває розвиток рефлексивних умінь, здатності аналізувати власну педагогічну діяльність, оцінювати її ефективність з позицій нейропедагогіки та адаптувати освітні практики до індивідуальних потреб молодших школярів.

2. Інтеграція нейропедагогічних підходів із компетентнісною парадигмою Нової української школи. Концепція НУШ передбачає формування ключових компетентностей, розвиток цілісної особистості, здатної до саморозвитку, критичного мислення та соціальної взаємодії. Нейропедагогічні підходи сприяють реалізації цих завдань, оскільки враховують природні механізми навчання, індивідуальні стилі пізнання, емоційно-мотиваційні чинники.

Інтеграція нейропедагогічних підходів передбачає:

- використання діяльнісних, дослідницьких і проєктних методів навчання;
- розвиток метакогнітивних умінь, саморегуляції та навчальної автономії;
- формування соціально-емоційної компетентності;
- застосування формувального оцінювання;
- створення умов для творчої самореалізації учнів.

Важливою є також міжпредметна інтеграція, що сприяє формуванню цілісної картини світу, зниженню когнітивного перевантаження та розвитку гнучкого мислення. Нейропедагогіка підтримує ідею навчання через діяльність, співпрацю, досвід і рефлексію, що відповідає сучасним європейським освітнім тенденціям [9, с. 205–212].

3. Інклюзивність та врахування індивідуальних потреб учнів.

Суттєвою педагогічною умовою є створення інклюзивного освітнього середовища та врахування індивідуальних особливостей розвитку кожної дитини. Нейропедагогіка акцентує увагу на різноманітності когнітивних стилів, темпів навчання, особливостей сприймання, пам'яті, уваги, що особливо актуально в умовах інклюзивної освіти.

Реалізація цієї умови передбачає:

- диференціацію та індивідуалізацію навчання;
- використання мультисенсорних методів;
- адаптацію освітнього середовища;
- застосування технологій підтримки дітей з особливими освітніми потребами;
- співпрацю з асистентом учителя, психологом, батьками;
- розвиток толерантності та емпатії в учнівському колективі [11, с. 38–45].

Особливого значення набуває створення емоційно безпечного освітнього середовища, що сприяє зниженню тривожності, підвищенню навчальної мотивації та когнітивної активності. Підтримка позитивної самооцінки, розвиток саморегуляції, формування навичок соціальної взаємодії сприяють успішній інтеграції в освітній процес.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, інтеграція нейропедагогічного підходу в методику навчання соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі в початковій школі сприятиме розвитку життєвих компетентностей, підвищує мотивацію, забезпечує формування здоров'язбережувальної поведінки. Перспективами подальших досліджень є розроблення моделей підготовки майбутніх учителів початкових класів на засадах нейропедагогіки та експериментальна перевірка ефективності нейропедагогічних технологій.

Список використаних джерел

1. Вознюк О. В. Нейропедагогіка – потужний ресурс освіти дорослих. *Андрогогічний вісник*. Житомир: Вид. ЖДУ ім. І. Франка, 2019. Вип. 10. 170 с. С. 19–27.
2. Голуб Т. П. Психологія освіти як новий підхід у педагогічних науках. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2021. №. 3. С. 34–38. DOI: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2021.3.6>
3. Ільяш О. Нейропедагогіка: як освітній процес впливає на нервову систему. *Collection of Scientific Papers «ЛОГОС»*, March 1, 2024; Paris, France, p. 359-361. DOI: <https://doi.org/10.36074/logos-01.03.2024.079>
4. Жук В. В. Когнітивне перевантаження як проблема сучасної психології. *Журнал «Наукові інновації та передові технології» (Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»*. 2025. № 7(47). С. 1173–1182. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-7\(47\)-1173-1182](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-7(47)-1173-1182)
5. Зязюн І. А. Філософія педагогічної дії. Черкаси: Вид. від ЧНУ імені Богдана Хмельницького. 2008. 608 с.
6. Коробкіна Т. В., Дашенкова Н. М. Освіта довіри: нейропедагогіка безпеки в епоху невизначеності. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: педагогіка та психологія*. 2025. № 8. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-9199-2025-8-01-02>
7. Навроцька І. С. Впровадження піраміди навчання Вільямса та Шелленбергера в освітню систему: нейропедагогічний підхід. *Інклюзія і суспільство*. Кам'янець-Подільський: Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут», 2024. № 3. 112 с. С. 64–71. DOI: <https://doi.org/10.32782/2787-5137-2024-3-9>
8. Нейропедагогіка: сутність та можливості використання в університеті URL: <https://dSPACE.khadi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/971c14c2-777b-4766-b841-65347332d174/content> (дата звернення: 20.02.2026).

9. Нікітіна О. Ігрова діяльність та міжпредметна інтеграція у ранньому навчанні дітей англійської мови. *Collection of Scientific Papers «SCIENTIA»* (October 17, 2025; London, England, UK). С. 205–212. URL: <https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/3091>
10. Розлуцька Г., Петрина Я. Соціально-емоційне навчання: системний підхід. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2025. № 1(56). С. 197–204. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2025.56.197-204>
11. Сущенко Л. О. Нейропсихологічний підхід у навчанні і креативній діяльності дітей молодшого шкільного віку з особливими освітніми потребами. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. № 75. Т. 3. С. 38–45. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.75-3.7>
12. Ясюк І. Нейропедагогіка та мозок-орієнтоване навчання: нові підходи у викладанні та навчанні іноземних мов. *Український Педагогічний журнал*. 2024. № 4. С. 193–201. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-4-193-201>
13. Anette Prehn. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Anette_Prehn?utm_source (date of application: 10.02.2026).
14. David Eagleman *Livewired: The Inside Story of the Ever-Changing Brain*. New York : Pantheon Books, 2020. 304 p.
15. Eric P. Jensen Liesl McConchie *Brain-Based Learning: Teaching the Way Students Really Learn Third Edition (Revised Edition)* URL: <https://www.amazon.com/Brain-Based-Learning-Teaching-Students-Really/dp/1544364547> (date of application: 10.02.2026).
16. Małyska A. Neurodydaktyka w nauczaniu języków obcych. *Języki Obce w Szkole*. 2016. Nr 3. S. 45–49.
17. Maryanne Wolf. URL: <https://www.maryannewolf.com/> (date of application: 10.02.2026).
18. Spitzer M. *Lernen: Gehirnforschung und die Schule des Lebens*. Heidelberg: Spektrum Akademischer Verlag, 2002. 480 s.
19. Sweller J., Ayres P., Kalyuga S. *Cognitive Load Theory*. New York: Springer, 2011. 274 p. DOI: <https://doi.org/10.1007/978-1-4419-8126-4>

References

1. Vozniuk, O. V. (2019). Neiropedahohika – potuzhnyi resurs osvity doroslykh [Neuropedagogy as a powerful resource of adult education]. *Andrahohichnyi visnyk – Andragogical Bulletin*, 10, 19-27. Zhytomyr [Ukraine]: Vyd. ZhDU im. I. Franka [in Ukrainian].
2. Holub, T. P. (2021). Psykholohiia osvity yak novyi pidkhid u pedahohichnykh naukakh [Psychology of education as a new approach in pedagogical sciences]. *Dniprovskiyi naukovyi chasopys publichnoho upravlinnia, psykholohii, prava – Dnipro Scientific Journal of Public Administration, Psychology, Law*, 3, 34–38 <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2021.3.6> [in Ukrainian].
3. Iliash, O. (2024). Neiropedahohika: yak osvittii protses vplyvaie na nervovu systemu [Neuropedagogy: how the educational process affects the nervous system]. *Collection of Scientific Papers «ΛΟΗΟΣ»*, 359–361. Paris [France] <https://doi.org/10.36074/logos-01.03.2024.079> [in Ukrainian].
4. Zhuk, V. V. (2025). Kohnityvne perevantazhennia yak problema suchasnoi psykholohii [Cognitive overload as a problem of modern psychology]. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnolohii – Scientific Innovations and Advanced Technologies*, 7(47), 1173–1182. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-7\(47\)-1173-1182](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-7(47)-1173-1182) [in Ukrainian].
5. Ziazun, I. A. (2008). Filosofiia pedahohichnoi dii [Philosophy of pedagogical action]. Cherkasy [Ukraine]: Vyd. ChNU imeni Bohdana Khmelnytskoho [in Ukrainian].
6. Korobkina, T. V., & Dashenkova, N. M. (2025). Osvita doviry: neiropedahohika bezpeky v epokhu nevyznachenosti [Education of trust: neuropedagogy of safety in the era of uncertainty]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriya: pedahohika ta psykholohiia – Problems of Modern Transformations. Series: Pedagogy and Psychology*, (8). <https://doi.org/10.54929/2786-9199-2025-8-01-02> [in Ukrainian].
7. Navrotska, I. S. (2024). Vprovadzhenia piramidy navchannia Viliamsa ta Shellenberhera v osvittiu systemu: neiropedahohichnyi pidkhid [Implementation of the Williams

and Schellenberger learning pyramid in the educational system: a neuropedagogical approach]. *Inkluziia i suspilstvo – Inclusion and Society*, (3), 64–71 <https://doi.org/10.32782/2787-5137-2024-3-9> [in Ukrainian].

8. Neiropedahohika: sutnist ta mozhlyvosti vykorystannia v universyteti [Neuropedagogy: essence and possibilities of use in the university]. (n.d.). Retrieved from <https://dspace.khadi.kharkov.ua> [in Ukrainian].

9. Nikitina, O. (2025). Ihrova diialnist ta mizhpredmetna intehratsiia u rannomu navchanni ditei anhliiskoi movy [Game activity and interdisciplinary integration in early English language learning]. *Collection of Scientific Papers «SCIENTIA»*, 205–212. London [UK]. Retrieved from <https://previous.scientia.report> [in Ukrainian].

10. Rozlutska, H., & Petryna, Ya. (2025). Sotsialno-emotsiine navchannia: systemnyi pidkhid [Social-emotional learning: a systemic approach]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya: Pedahohika. Sotsialna robota – Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Pedagogy. Social Work*, 1(56), 197–204 <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2025.56.197-204> [in Ukrainian].

11. Sushchenko, L. O. (2021). Neiropsykhologichnyi pidkhid u navchanni i kreatyvni diialnosti ditei molodshoho shkilnoho viku z osoblyvymy osvithnyimi potrebamy [Neuropsychological approach in learning and creative activity of primary school children with special educational needs]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of Creative Personality Formation in Higher and Secondary Schools*, 75(3), 38–45 <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.75-3.7> [in Ukrainian].

12. Iasiuk, I. (2024). Neiropedahohika ta mozok-orientovane navchannia: novi pidkhody u vykladanni ta navchanni inozemnykh mov [Neuropedagogy and brain-oriented learning: new approaches in teaching foreign languages]. *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal – Ukrainian Pedagogical Journal*, 4, 193–201 <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-4-193-201> [in Ukrainian].

13. Eagleman, D. (2020). *Livewired: The inside story of the ever-changing brain*. New York [USA]: Pantheon Books [in English].

14. Jensen, E. P., & McConchie, L. (2014). *Brain-based learning: Teaching the way students really learn* (3rd ed.). Thousand Oaks [USA]: Corwin [in English].

15. Małyska, A. (2016). Neurodydaktyka w nauczaniu języków obcych [Neurodidactics in teaching foreign languages]. *Języki Obce w Szkole – Foreign Languages at School*, 3, 45–49 [in Polish].

16. Spitzer, M. (2002). *Lernen: Gehirnforschung und die Schule des Lebens* [Learning: Brain research and the school of life]. Heidelberg [Germany]: Spektrum Akademischer Verlag [in German].

17. Sweller, J., Ayres, P., & Kalyuga, S. (2011). *Cognitive load theory*. New York [USA]: Springer <https://doi.org/10.1007/978-1-4419-8126-4> [in English].

Samoilenko O.

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Pedagogics,
Primary Education and Educational Management
Nizhyn Mykola Gogol State University
samoilenko.ov@ndu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-2622-3064>

INTEGRATION OF NEUROPEDAGOGICAL APPROACH INTO THE METHODOLOGY OF TEACHING SOCIAL AND HEALTH-PRESERVING EDUCATION IN PRIMARY SCHOOL

Relevance of the study. The relevance of the study is determined by modern transformations in education, in particular, the implementation of the concept of the New Ukrainian School, which emphasizes the need to take into account neuropsychological

learning mechanisms in order to prevent cognitive overload and ensure the psycho-emotional well-being of students.

Purpose. The purpose of the study is to theoretically substantiate the principles of integrating the neuropedagogical approach into the methodology of teaching the social and health-preserving educational branch in primary school, to develop and substantiate a methodological model for its implementation, as well as to determine its potential for forming students' value attitudes towards health, social interaction, emotional self-regulation and responsible behavior.

Methodology. The study is based on a set of theoretical methods, including analysis and generalization of scientific sources, comparative analysis of domestic and international research, systematization of approaches to understanding neuropedagogy and neuroplasticity. Conceptual modeling was used to develop a methodological model for integrating the neuropedagogical approach. The study also included an interpretation of the impact of neuropedagogical strategies on students' cognitive and emotional processes.

Results and conclusions. It was established that neuropedagogical strategies have a positive effect on the development of attention, memory, thinking and self-regulation, as well as socio-emotional competence of primary school students. The effectiveness of activity, interactive, multisensory and reflective teaching methods is substantiated. It is proven that the integration of the neuropedagogical approach contributes to the optimization of the educational process, increasing motivation for a healthy lifestyle, developing safe behavior, empathy, cooperation and stress resistance. The need to create a safe, inclusive and non-discriminatory educational environment is emphasized. The feasibility of integrating neuropedagogical strategies into the training of primary school teachers, methodological support and development of adaptive educational technologies is substantiated.

Significance. The study has both theoretical and practical significance, as it expands the scientific understanding of neuropedagogical integration in primary education and provides a methodological basis for improving pedagogical practice. The results of the study can be applied in teacher training, curriculum development, and the development of educational technologies aimed at promoting student well-being, competence, and social responsibility.

Keywords: neuropedagogy, neuropedagogical approach, social and health-preserving educational sector, cognitive overload, social and emotional intelligence, health preservation, primary school teacher, New Ukrainian School.

Отримано редколегією / Received: 14.04.2026

Прорецензовано / Revised: 27.04.2026

Опубліковано / Published: 28.05.2026